

III. ÚTVARNOST A TYPIČNOST V NAŠICH PÍSNÍCH.

Určiti útvarnost našich písní jest tolik, jako určiti zlatou měnu jejich nápevného obsahu. Vytýkati společné výrazné příznaky nápevů, jest typ jejich určiti.

Určující útvarnost a typičnost našich písní, zařadujeme je v obsáhlý katalog celé literatury hudební vůbec.

Z nejobvyklejších způsobů skladebných jímž vyrůstá nápev do nových, větších útvarů, jest nápev při opakování pozměnění.

Dospívá se v našich písních od čistého opakování ku změnám nepatrným (odchylky podobného účinu nápevného) i ku změnám rozhodným, obzvláště na konci písně (t. j. ku novému účinu nápevnému).

Mnohdy vzniká nová částka nápevu jen pozměnění předcházejícího **nápevku.**

Od kterého útvaru počíná se skládati, jest věcí návyku a nápadu skladatelů, tudíž i lidových skladatelů.

Není však skoku od jedné útvarnosti do druhé. Toho důkazem jest i tato sbírka. Co jest v ní, řekněme, písní přechodních, ne méně cenných, jež mají svůj útvar toliko zvětšený. Krásné jest poslyšení, na kterých místech nové výhonky nápevné povyrůstají. Není to vždy konec útvaru z něhož nový pučí, spíše jsou to místa největšího účinu v písni.

Útvaru písně dáváme nové jméno, když připojený útvar dospěl téže obsažné velikosti (nikoli jen časové) jako útvar počátečný.

Na př. vyrostl-li k půloddílu půloddíl, k oddílu oddíl atd.

Že obsažná velikost nápevná nejjistěji se spočítá na nápevně jistých tonech, jest samozřejmo.